

Palendrių šv. Benedikto vienuolyno kompleksas. Nuotrauka brolio Kazimiero Milaševičiaus

PALENDRIAI

LINAS BUKAUSKAS

Paryčiais toji žemė atrodo neįprastai – nuščiuvusi, keistai nerami ir laukianti, kada vėl ją, apglėbusią valkią nakties rūkaną, perskros pirmieji saulės spinduliai. Tasai laukimas be perstojo auga, plečiasi ir apima kiekvieną grumstą, žolę, medį, suklupusias trobas, paslaptingoje paryčių erdvėje pakibusį bokštą. Visa aplinkui kelia galvas. Net ir tie jau seniai apakę akmenys, tai šen, tai ten kažkieno rankos gražiai suguldyti, rodos, vienas į kitą panašūs ir be galo paslaptingi – žiūrėk nežiūrėjęs, klausyk nesiklausęs – nieko iš jų neišgausi. Tyli jie, seniai, sako, tyli. Nebent esi savas. Tačiau nedaug jų, tų savų, čia buvo likę – galėjai suskaičiuoti ant rankos pirštų, nedaug jų ir atklysdavo... Tai lyg ir niekieno žemė, tai – Palendriai. Kelias už jų pasibaigia.

Kai pirmą kartą čia atvykau, kažkas paklausė: „Ko ieškai, žmogau, tame Dievo pamirštame užkampyje, toje vėjų pagairėje?“ Mačiau dvi dideles nustebusias akis, kurių žydrumoje atsispindėjo, o gal tik dabar man taip atrodo, javų laukai ir pievos su dar išlikusiais gyvenimais ir jų pėdsakais, ant kalno dar tebestovinti (kaip priekaištas ar priminimas?) uždangstytais langais ir nebevarstomomis durimis Aušros Skliaustų Stebuklingosios Marijos šventovė – jau seniai vien paukščių ir dvasių buveinė... Tada supratau, ko ieškau, nors ėjau tik dėl vieno dalyko – pamatyti tekančios saulės.

Nuo tada čia nuolat grįžtu, nes toji žemė tebėra ir liks tokia pat, ypač paryčiais. Taip, ir šiandien Palendriai tebėra užkampis, bet jos neįprastą rimtį vis dažniau sudrumsčia netikėtai atėjusieji ir nuolat einantieji, – ne tik po vieną, bet ir būriais, – tiesa, jau kiti, kažko ieškantys, kažką atradę žmonės. Čia, šalia tos jau daug metų apeistos bažnyčios, kurią kažkada su meile ir viltimi pastatė keistuoilis poetas, lietuviybės ir katalikybės puoselėtojas kunigas Kazimieras Ambrozaitis, apsigyveno iš Prancūzijos, iš Solemo atvykę benediktinai, o jų bendruomenė jau tapo nauju šviesos šaltiniu... Tik žemės vis dar neapleidžia keistas nerimas ir akmenys kažkodėl tebetyli.

Vis dar tyli.

ISTORIJA

Palendriai yra apie 11 km į šiaurę nuo Kelmės, Vainagių girios, besitęsiančios iki Kurtuvėnų, pakraštyje, tarp Šaltenių ir Šilo Pavėžupio, prie nedidelio, bet gana sraunaus Lendrės upelio. Žmonės čia ir netoli Palendrių gyveno jau gilioje senovėje. Tai liudija apylinkėse ir pačiame kaime aptiktas ne vienas pilkapis, rasti priešistorę menantys dirbiniai. Čia būta ir šventviečių.

Ši Panendrupiais vadinta vietovė istoriniuose šaltiniuose paminėta XVI amžiuje. Tada ji priklausė Beržėnų valsčiui, vėliau atiteko Kerėžių dvaro savininkui grafiui Pliateriui. Vienas iš jo įpėdinių Palendrius, kaip palivarką, padalijo trims savo dukterims. Taip Palendriuose atsirado keli šeiminkai – vieną jų dalį valdė Bytatai, kitą – Višomirskiai, trečią – Putvinskiai.

1911 m. už skolas iš varžytinių parduodamą Bytutų dvarelį ir ūkį (125 ha) nusipirko darbštūs ir, anot amžininkų, turtingi žmonės – Marcelinas ir Monika Kleivos. Tada dar ne visi žinojo, kad pinigų šiam turtui įsigyti M. ir M. Kleivos gavo iš Amerikoje gyvenusio Monikos Kleivienės brolio kunigo Kazimiero Ambrozaičio.

Kai kupinas įvairių sumanymų, tarp kurių pats ambicingiausias buvo labai gražioje, garbingoje vietoje pastatyti didžiulę bažnyčią, iš JAV į Lietuvą sugrįžo K. Ambrozaitis, gyvenimas Palendriuose greitai pradėjo tekėti nauja vaga. Iš Kleivų jis perpirko apie 10 ha žemės – tiek, K. Ambrozaičio manymu, turėjo pakakti jo planams įgyvendinti. Kodėl ir kada M. Kleiva sumanė perduoti svainiui visą ūkį ir turtus, nelabai aišku. Pasakojama, kad vaikų neturėję Marcelinas ir Monika sau norėję tik vieno – būti palaidotiems prie būsimosios bažnyčios.

Greitai apie K. Ambrozaičio užmojus, atvykimo į Palendrius tikslus sužinojo ir tolimesnių papirčių gyventojai: visi tik ir kalbėjo: „Kunigas Kazimieras Ambrozaitis Palendriuose statys didžiulę – Švenčiausios Marijos Stebuklingos – bažnyčią.“

Ar reikėjo toje, nedaug gyventojų turinčioje vietovėje, bažnyčios? Turbūt reikėjo. Jau vien todėl, kad artimiausia Šaltenių kaimo bažnytelė buvo nedidelė, per šventes į ją netilpdavo iš apylinkių sugužėję žmonės, o jų vis daugėjo.

K. Ambrozaitis buvo įsitikinęs, kad statyti reikia. Tad, ilgai nelaukęs, net nepasirūpinęs gauti Kauno arkivyskupijos kurijos leidimą, ėmėsi darbo. Pirmiausia buvo nuspręsta pastatyti laikiną medinę bažnytelę, vėliau tapusią klebonija. 1934 m. gruodžio mėnesį K. Ambrozaitis su Šiauliuose gyvenusiu architektu ir inžinieriumi Vladu Bite sudarė sutar-

tį, pagal kurią architektas įsipareigojo suprojektuoti mūrinę bažnyčią, iki 1935 m. kovo parengti brėžinius, o dar po mėnesio – ir sąmatą. Už šiuos darbus K. Ambrozaitis įsipareigojo V. Bitei sumokėti 4 000 litų.

Patvirtintame V. Bitės projekte buvo numatyta bažnyčios pamatus, sienas, perdangas, bokštus, kolonas, piliastrus išlieti iš monolitinio betono ir gelžbetonio, stogą uždengti čerpėmis ir iš dalies – cinkuota skarda. Teritorijos sutvarkymo plane pažymėta, kad bažnyčia turi stovėti lygioje gretoje su Kelmės–Šaukėnų keliu. Priešais pagrindinį jos fasadą buvo numatyta aikštė, į pietus nuo bažnyčios – klebonija, gyvenamieji namai, ūkiniai pastatai, kalvė, daržai, pietrytinėje pusėje – kapinės.

Tą pačią dieną, kai buvo patvirtintas projektas, K. Ambrozaitis pasirašė sutartį su Tryškiuose gyvenusiu Spiridonu Terentjevu, kuris rūpinosi statybinėmis medžiagomis, darbo priemonėmis, darbininkais ir t. t. Už medžiagas ir darbus K. Ambrozaitis įsipareigojo jam sumokėti 78 500 litų.

1935 m. pavasarį aukščiausioje Palendrių vietoje buvo pašventinti bažnyčios pamatai. 1936 m. modernus 40 metrų aukščio pastatas buvo užbaigtas statyti. Per keletą kitų metų bažnyčia buvo įrengta – atlikti apdailos ir kiti baigiamieji darbai.

1938 m. Palendrių bažnyčia – vienas iš įdomiausių ir gražiausių gelžbetoninės prieškarinio architektūros pavyzdžių – buvo iškilmingai pašventinta. Ji buvo pavaldi Kelmės parapijai. Nuo tada bažnyčia tituluojama Palendrių Aušros Skliaustų Švč. Mergelės Marijos vieša oratorija.

Marcelinas Kleiva bažnyčios neišvydo – mirė dar neprasidėjus jos statybai. K. Ambrozaitis, vykdydamas svainio prašymą, palaidojo jį būsimosios bažnyčios šventoriuje. Vėliau greta savo vyro čia atgulė ir Morta Kleivienė.

Pastačius bažnyčią, Palendriai tapo dar viena gyva, judria Kelmės krašto gyvenviete. Ypač daug žmonių čia suplūsdavo per šventes. „Tai buvo džiaugsmingas metas“, – prieš kelis dešimtmečius kraštotyrininkui Vaclovui Rimkui rašė netoliese gyvenusi Z. Kalinauskienė.

Netrukus čia buvo atidaryta net parduotuvė. K. Ambrozaičiui tai suteikė ir naujų rūpesčių. Tuo metu jis jau buvo senyvo amžiaus žmogus. Pablogėjęs kunigo sveikatai, Antrojo pasaulinio karo metais į Pa-

Iš kairės: Palendrių bažnyčia ir jos fundatorius kunigas Kazimieras Ambrozaitis. Nuotraukos iš subprioro brolio Kazimiero Milaševičiaus ir L. Bukausko archyvų

lendrius iš Šaltenių buvo atkeltas kunigas Augustinas Pronskietis.

Po karo Palendriai greitai pradėjo nykti. Tuštėjo apylinkės. Dar Antrojo pasaulinio karo metais bombarduojant čia įsikūrusį vokiečių dalinį sudegė kelios sodybos. Karo metais mažiau nukentėjusių sodybų gyventojų laukė ne ką geresnis likimas: „kas buvo išvežti [...], kas patys sugebėjo pasitraukti...“ (iš Z. Kalinauskienės laiško V. Rimkui). Bažnyčia neturėjo galimybių sumokėti visų jai valdžios paskirtų mokesčių, todėl buvo nuspręsta ją „palikti apleistą“ (tas pats laiškas). Kun. A. Pronskietis buvo iškeltas į Šeduvą. 1947 m. kovo mėnesį mirus bažnyčios statytojui ir puoselėtojui, jos durys ilgam užsivėrė. Tada bažnyčios pastatas buvo paverstas besikuriančio „Mūsų žemės“ kolūkio grūdų sandėliu. Nors bažnyčia nuo naujų šeiminkų palyginti nedaug nukentėjo, ilgainiui pradėjo irti labiausiai pažeidžiama pastato vieta – stogas. Jo remontu nebuvo kam rūpintis. „Aplink važinėjo traktoriai, ganėsi gyvuliai. Buvo užmiršta, kad šventoriuje palaidoti kun. Ambrozaitis bei M. ir M. Kleivos, paaukoję savo gyvenimą [kitų labui]“.

1992 m. Kelmės rajono savivaldybė kreipėsi į Kultūros paveldo departamentą, prašydama bažnyčios stogą uždengti bent šiferiu. Bažnyčios apžiūrėti atvykę valdžios atstovai nutarė, kad reikia ne tik gelbėti bažnyčią, bet ir prikelti, atgaivinti pačius Pa-

lendrius, kur tuo metu bestovėjo vos kelios sodybos. Deja, realių „galią turinčiųjų“ veiksmų tada taip niekas ir nesulaukė. Atrodė, kad ne tik bažnyčia, bet ir Palendriai pasmerkti visiškai sunykti.

KUNIGAS KAZIMIERAS AMBROZAITIS

Gyvenimas Kazimiero Ambrozaičio, kaip ir daugelio kitų ano meto šviesuolių, nelepino, blaškė, anot jo paties, „be vytos“ po visą margą „pasvietį“ [čia ir kitur cituojant K. Ambrozaitį laikomasi jo paties rašybos taisyklių]. Galbūt to reikėjo, nes, kaip jis pats vėliau prisipažino, būtent tas „neva vargo lajkas“ jį sustiprino, suteikė įvairių žinių ir įkvėpė dar nuoširdžiau nei iki tol darbuotis Dievo garbei ir tėvynės labui.

Gimė jis 1858 m. per Kalėdas Jurbarko rajono Balandžių kaime. Baigęs Eržvilko pradinę mokyklą ir privačiai pasimokęs Šiauliuose, 1882 m. išvyko į Maskvą. Čia išlaikė keturių klasių egzaminus. Grįžęs į Lietuvą, 1886 m. įstojo į Vilniaus kunigų seminariją, tačiau jos nebaigė – iš seminarijos buvo pašalintas (gali būti, kad už lietuviškų raštų platinimą). Tada iš Vilniaus iškeliavo į Rusiją, kaip manoma, tęsti mokslų. Gyveno Saratove, vėliau – Samaroje, Kijeve. Nau-

(Nukelta į 62 p.)

Kunigo Kazimiero Ambrozaičio namas Šiauliuose. Dailininkas Č. Jasaitis. 1994 m. balandžio 1 d. Ilustracija iš L. Bukausko rinkinio

(Atkelta iš 61 p.)

jos nesėkmės privertė K. Ambrozaitį ieškoti kitų kelių pasirinktam tikslui pasiekti. 1895 m. jis susiruošė į Ameriką. Mokėsi Milvokyje, Šv. Pranciškaus vokiečių katalikų seminarijoje, kurią 1898 m. baigė ir gavo kunigystės šventimus. Kunigavo įvairiose parapijose, o 1904 m. persikėlė į Čikagą (JAV).

JAV prabėgo trys K. Ambrozaičio gyvenimo dešimtmečiai. Čia jis pasižymėjo kaip sumanus organizatorius, religinės minties, tautinės kultūros puoselėtojas. K. Ambrozaitis subūrė lietuviškas mokyklas turėjusias parapijas Springvalyje, Kenošoje, Šeboigene, Čikagoje, ne vieną chorą – ir vyresnio amžiaus žmonių, ir jaunimo, telkė tautiečius dirbuotis tikrajai savo tėvynei – Lietuvai. Leidiniuose „Katalikas“, „Lietuva“, „Žvaigždė“ buvo pradėtos spausdinti vaikams skirtos jo parengtos dainų knygos pirmosios publikacijos.

Kunigas K. Ambrozaitis buvo ir neblogas verslininkas. Kad galėtų įgyvendinti savo svajones, finansiškai remti lietuviškų parapijų darbą, po 1918 m. vasario 16-osios padėti įtvirtinti Lietuvos nepriklausomę, jis užsiėmė žemės sklypų perpardavinėjimu. Šis „biznis“ buvo sėkmingas. Verslas, kaip ir visuomeninė veikla bei nuolatinės kelionės po JAV buvusias lietuvių salas, jam trukdė iki galo atsidėti kunigo darbui. Vis dažniau pasigirdavo nepasitenkinimo „tokiu kunigu“ balsų. Neatrūko ir apkalbų, kurias stipriai ne tik jo, „kunigo keistuolio“ reputacija,

bet ir valdingas būdas. Komplikavosi kunigo santykiai ir su bažnytine hierarchija. Tokiomis sąlygomis kelionės tapo vos ne K. Ambrozaičio „gyvenimo būdu“.

1914 m. laikiną priebėgą kunigas K. Ambrozaitis surado Bingamtone. Tuo metu jis jau suprato, kad tinkamos vietos sau svetimoje šalyje neberas. Pagaliau jis galutinai apsisprendė visam laikui palikti Ameriką. Vėliau jis rašys: „bunant tarp ištvirkusių prytelių, menkesnios parakvijos begejsdams, savanėje prakišau (kaip Amerikoje tankej atsitinka par tikrus Confratrus)“...

1924 METAI: KUNIGAS KAZIMIÉRAS AMBROZAITIS SUGRĮŽTA Į LIETUVĄ

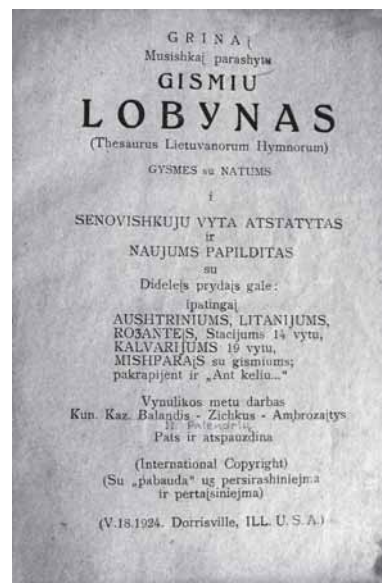
JAV laikotarpis kunigui K. Ambrozaičiui kaip švietėjui, organizatoriui buvo labai vaisingas. Paskutiniaisiais savo gyvenimo JAV metais jis nusprendė atsisakyti sielovados darbų ir atsidėti senų svajonių įgyvendinimui – jis norėjo sutvarkyti savo susikaupusių užrašus, gaidas ir užbaigti 1913 m. pradėtą unikalų darbą – „Giesmių lobyną“, kuriame sudėtos giesmės ir šiandien sulaukia didelio dėmesio ir yra tikinčiųjų giedamos. Anot paties K. Ambrozaičio, vargu, ar „Giesmių lobynas“ būtų atsiradęs, jei ne nuo pat vaikystės jį lydėjusi meilė dainai bei giesmei. Pradėjo to mokytis iš senųjų kantičkų. Jų giesmes K. Ambrozaitis visą savo gyve-

nimą labai brangino kaip dieviškos, iš aukščiau apreikštos, poezijos perlus, kaip brangakmenių lobyną: „iš pat mažens ty perlaj blizgiejo, rubinaj žirioje, dejmontaj sprnidiejo, smigdami par akis į širdi“; „iš mažens buvom pripraten pergidoti visas gysmes šventajniams namy ir po lajdotuvias svetur“...

Tad ir keliaudamas per JAV parapijas jis visą laiką kruopščiai rinko ir užrašinėjo „gidoriu ir gidorku“ senąsias giesmes (ir dainas). Nors darbo parapijose netrūko, sumanė tuos „brangakmenius“ „pertajsit“ – „pertekkit, pergalanst, nusklidit, nublizgit... o pakeu... i naujus ir patogius romus susvadyti“, mat pasirodė, kad „vyni pardaug spogso, kiti parstoraj užglajstyti“. Greitai paaikėjo, kad darbas nebus lengvas. Atidėjęs ne itin svarbius reikalus į šalį, ėmėsi sumanymą įgyvendinti.

Taip, „stumdidamos po pasvieti be vytos ir po mažas vitelias, ir ant geležinkelio, ir kur ant nakvynes apsistojes... visur su sava kapšuku ir su darbais, ir su rašylais, žiniu šaltinius perskajtiniedams, dinums ir naktims sav mygo nutraukdamas, rašeu.“ Tuo pat metu giesmes kūrė ir pats. Todėl „betajsans ir beperžiurent [ta] sava darba, ir dar prisidiejus gerokaj „prydu“, praslinko vynuolika metu, taj ir užbaigeu vos-ne-vos 1924 metuose“, – rašė jis, užbaigęs „Giesmių lobyną“. Šis K. Ambrozaičio darbas – giesmės „su notums“, kurios „yra visas senoviškas, kad žmonis neužmirštu savo tievuku palikima“ – buvo išspausdintos jau Lietuvoje.

Sugrįžęs į Lietuvą, K. Ambrozaitis kunigavo nedidelėje parapijoje Tauragės rajone, bet po dviejų metų atvyko į Šiaulius, kur buvo įsigijęs net du namus: medinį – Stoties g. 20 ir mūrinį – Bažnyčios g. 40 (1933 m. pastarąjį padovanojo Kauno metropolijos kurijai, kad ši įkurtų mokyklą). Apsigyvenęs stoties gatvės name, jis baigė tvarkyti savo raštus, išleido „Giesmių lobyną“ (1925), „Kalbos sanskritą“ (1929) – gramatiką, kuri „labai trumpaj pamokinanti azej ipatybias musu rašybos“ ir „labai ajškej ir suprantamaj privedanti pri stipraus pamato musu rašybjaj“. Tačiau kitų leidybos planų atsisakė – jo knygos nesulaukė didesnio visuomenės dėmesio. Kaip tik tada, nusi-vylęs savo darbo rezultatais, K. Ambrozaitis nutarė pasitraukti į kaimą ir pagaliau įgyvendinti didžiausią savo svajonę – pastatyti bažnyčią. Garsiai apsisprendimą išvykti iš miesto pagrindė paprastai: esąs kilęs iš ūkininkų, tad žadąs ūkininkauti. 1931 m. jis, par-davęs savo namus, sesers bei svainio para-

Kun. K. Ambrozaičio senjo antkapinio paminklo skulptūra „Kristus“. L. Bukausko nuotrauka. Kun. K. Ambrozaičio knygos „Apskritu metu ivajrenibes musu krashte“ (1927) viršelis ir leidinio „Giesmių lobynas“ (Dorrisville, JAV 1924) titulinis puslapis

gintas ir gavęs vyresnybės pritarimą, apsigyveno Palendriuose, kur 1947 m. ir mirė.

Kalbant apie K. Ambrozaitį – švietėją ir leidėją, būtina pastebėti, kad pagrindinis jo rūpestis buvo – autentiškos, o pirmiausia – savo „tievuku“ kalbos, saugojimas ir puoselėjimas. Todėl jis sukūrė labiau, jo manymu, žemaičių ir lietuvių kalboms tinkamą raidyną (jo pagrindas yra ne čekų, bet anglų kalba) ir ėmėsi valyti kalbą nuo „visokių nesanmonių, mums brukamų“ (tarp jų ir lietuvių kalbos specialistų rekomendacijos). Nors nebuvo kalbininkas profesionalas ir net sąmoningai atsisakė bedradarbiauti su kalbininkais, kaip tik dėl minėtų priežasčių ryžosi parašyti ir žemaičių (dūnininkų) kalbos gramatiką. Tad ir giesmės, ir vėliau pasirodžiusios K. Ambrozaičio eilių knygos, jo žodžiais tariant, buvo užrašytos „ne „gazetiškaj“ – išmislita kalba [...], bet [...] tejp, kajp žmonis tebšnek toky, kury kitoniškaj visaj nemok, ir par laikrastius tebera nepasigadinen“, „kuriu senoviška kalba tebera nesugadyta ir artimesni pri „filologišku“ išvadu.“

BENEDIKTINAI

Kai benediktinai Palendriuose dar tik mėgino kurtis, Palendrių benediktinų vienuolyno prioro Hervé de Broco [Ervés de Broko] esu klausęs, kas paskatino vienuolius iš Prancūzijos atvykti į Lietuvą ir pasirinkti būtent Palendrius. Keistai nusišypojęs ir pa-

tylėjęs jis pasakė: „Apie tai net nepagalvojome. Tačiau kai 1991 m. į Solemą drauge su mumis gyventi vienuolišką gyvenimą atvyko keli lietuviai, o po noviciato panorą grįžti į savo tėvynę, pamanėme, kad tai turbūt ženklas, rodantis, jog Dievas kviečia įkurti vienuolyną ir Lietuvoje“. O Palendriai pasirinkti neatsitiktinai: „Ieškodami vienuolynui tinkamos vietos kartu su mūsų abatu Dom Philippe Dupontu [Filipu Diuponu] daug keliavome po jūsų šalį. Lankytasi Liškiavoje, Palėvenėje, Inkūnuose, kitose gražiose, nuošaliuose Lietuvos vietose. Pamatę Palendrius, kurie labai priminė dykumą, supratome, kad geresnės vietos mums, kontempliatyvaus ordino vienuoliams, ir negali būti“.

Benediktinų vienuolyno idėją Lietuvoje labai entuziastingai paremė Kauno metropolitas kardinolas Vincentas Sladkevičius. Jis davė ir kanoninį leidimą Solesmės benediktinų abatijai steigti vienuolyną Palendriuose.

1995 m. būsimiems darbams koordinuoti Prancūzijoje buvo įsteigtas „keistas“ susivienijimas – „Association Šventas Benediktas“. 1996 m. gruodį Solemo Šv. Petro abatijos kapitula priėmė galutinį sprendimą steigti Lietuvoje, Palendriuose Šv. Benedikto vardo vienuolyną. Netrukus 12 Solemo pasiuntinių – 7 prancūzai, amerikietis ir 4 lietuviai – pradėjo ruošti vykti į Lietuvą.

Ėjo 1998-ieji. Baigę tvarkyti visus reikiamus dokumentus, broilai kibo į darbą. Pirmiausia begriūvančios klebonijos (tada gyvenamojo namo) vietoje pasistatė laikiną

Kun. K. Ambrozaičio ingidotos „Tave, Dieve, garbinam“ fragmentas. Iš L. Bukausko rinkinio

vienuolyno pastatą, kuriame dabar įrengti svečių namai „Aušros žvaigždė“. Paskui pradėjo sodinti medžius, išdirbo žemę daržams. Praėjo dar vieneri metai ir Palendriuose atsirado tvenkiniai. Ilgokai buvo svarstoma, ką daryti su Palendrių bažnyčia – benediktinams ji pasirodė nelabai tinkama, todėl buvo numatyta statyti naują. Uždengę seno-

(Nukelta į 64 p.)

Palendrių šv. Benedikto vienuolyno gyvenimo akimirkos ir Palendrių vienuolyno kompleksas bei senoji bažnyčia (nuotrauka viršuje dešinėje). Nuotraukos brolio Kazimiero Milaševičiaus

(Atkelta iš 63 p.)

sios prakiurusį stogą, sutvarkę jos teritoriją, nutarė kol kas daugiau nieko nedaryti. Pasak prioro, kada nors kunigo Ambrozaičio statyta bažnyčia turėtų tapti svečių, o gal parapijiečių maldos namais (Šaltenių bažnyčia sovietmečiu buvo nugriauta).

Vienuolyną benediktinai nusprendė statyti kiek atokiau kun. K. Ambrozaičio bažnyčios. Projektas buvo vykdomas 1999–2001 m. Jo autoriai – Jean Philippe Ricardas, Thierry Rollandas, Christian Valentinuzi ir šiaurietis Darius Jakubauskas, architektai – iš Liono (CRB Architectes). Į naująjį vienuolyno pastatą vienuoliai įsikėlė 2001 metų rudenį. 2002 m. birželio 7 d. įvyko iškilminga vienuolyno bažnyčios konsekracija. Joje dalyvavo Solemo abatas Philippe Dupontas, Apaštališkasis nuncijus Vilniuje arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbirgenas, daug Lietuvos ir užsienio vyskupų, vienuolių, Kelmės ir kitų Lietuvos rajonų, miestų gyventojų.

Jau tada, statybos pradžioje, kai buvo atvežti ir pastatyti didžiuliai kranai bei ėmė ryškėti būsimo vienuolyno kontūrai, ne vienas iš apsilankusiųjų Palendriuose su nuostaba klausinėjo, kam vienuoliams reikia visų tų parkų ir tokių didelių „palo-

cių“, o ir pinigų iš kur „visam tam“ ima.

„Kol padeda draugai iš Prancūzijos bei kitų šalių, pinigų yra. O tai, kad kuriame gražią aplinką, nereiškia mūsų noro pasipukuoti ar save palepinti. Benediktinų ordino vienuoliai be neturto, klusnumo, duoda ir pastovumo įžadą, t. y. pažadą visą gyvenimą likti tame pačiame vienuolyne. Tokiam gyvenimui reikia ir tam tikros aplinkos, ypatingos erdvės. Be to, norime pastatyti vienuolyną, kuris galėtų priimti kuo daugiau į mūsų ordiną Dievo pašauktų jaunuolių“, – pasakojo tada prioras Hervé de Brocas, nepamiršęs pridurti, kad daug kam yra ir gal bus sunku tai suprasti – žmonėms benediktinai mažai pažįstami.

Benediktinai – seniausias katalikų vienuolių ordinas, kurį VI a. Italijoje įkūrė Benediktas Nursijietis. Lietuvoje benediktinai veikė nuo 1405 iki 1845 metų Senujų Trakų vienuolyne, kurio fundatoriai buvo Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas, atidavęs benediktinams savo tėviškę (Senujų Trakų pilį), bei Lenkijos Tynieco vienuolynas.

Šv. Benedikto vienuolija – „mokykla, kur mokomasi tarnauti Viešpačiui“. Jos reguloje svarbiausia yra kontempliacija. Beveik visą gyvenimą vienuolis praleidžia klauzūriname (klauzūra – vienuolyno dalis, į kurią pasauliečiai neįleidžiami) vienuolyne,

kur visam gyvenimui susisiejęs su broliu bendruomene, per nuolatinę atsivertimo pastangą stengiasi eiti Dievop.

Šiandien Palendrių šv. Benedikto vienuolynas gyvena savo įprastą gyvenimą. Pagrindiniai benediktinų užsiėmimai – meditatyvus Biblijos skaitymas ir asmeninė ar bendruomeninė malda: septynis kartus per dieną broliai kartu lotynų kalba gieda Liturgines valandas. Kaip reikalauja šv. Benedikto regula, jie dirba ir įvairius ūkio darbus.

Visi vienuoliai kalba lietuviškai. Tad jau seniai susidraugavo ne tik su apylinkių žmonėmis, bet ir dažnai juos lankančiais piligrimais iš įvairių Lietuvos vietų.

Palendrių benediktinai – puikūs teologai ir giesmininkai. Jų rengiamos rekolekcijos labai populiarios ir tarp pasauliečių, ir tarp kunigų, vienuolių. Beje, kaip ir jų leidžiamas mišiolėlis „Gyvoji duona“ – vienintelis Lietuvoje tokio pobūdžio leidinys, kuriame pateikiami Mišių kintamų dalių tekstai, meditacijos. 2008 m. pasirodė kompaktinė plokštelė, kurioje įrašytas Palendrių vienuolyno vienuolių giedamas grigališkasis choralas.

Kartą dulkėtame Palendrių vieškelyje sutikau į vienuolyną traukiantį nedidelį būrelį jaunuolių. Paklausaui, iš kur ir kur jie keliauja. Paaiškėjo, kad susiję iš įvairių vietovių sugalvojo nuvykti į Palendrius „pasikalbėti su broliais apie dvasinį gyvenimą“. Kai pasiteiravau, kodėl pasirinko benediktinus, viena mergina atsakė, kad juos paskatino šv. Benedikto regula, ir su vaikišku naivumu pridūrė: „Benediktinai – vienas iš nedaugelio tikrų vienuolių ordinų. Sako, kad jie žino ir gali tai, ko nežino ir negali kiti vienuoliai.“ Nežinau, ar šių ir kitų panašių keliauninkų viltys išsipildė, bet, pasak prioro, tokie svečiai jų vienuolyne gana dažnai apsilanko. Broliai mielai juos priima, išklauso, pataria... „Mūsų gyvenimas, – pridūrė subprioras brolis Kazimieras, – augti meilėje ir skleisti ją žmonėms. Benediktinai turi padėti jiems pamatyti tikrąjį šaltinį, liudyti, kad egzistuoja ne vien materialūs dalykai, kad yra dvasinė tikrovė, išgyvenama širdimi.“

Tokie tat Palendriai. Vakar, šiandien. Ir visados.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI:

1. *Palendriai; Kazimieras Ambrozaitis*, Vaclovo Rimkaus archyvas, Užventis.
2. *Lietuviškoji enciklopedija*, Kaunas, 1933, t. 1.
3. *Lietuvių enciklopedija*, Boston, 1953, t. 1.
4. Kun. Kaz. Balandis – Zichkus – Ambrozajytis [Kazimieras Ambrozaitis], *Gismiu lobynas*, Kaunas, 1925.